Høgskolen
i Innlandet

«Pedagogisk analyse som strategisk modell i forbedringsarbeidet»

Region Vest-Finnmark, 14.09.23

Knut Olav Nordseth
Senter for praksisrettet utdanningsforskning

Høgskolen i Innlandet

Inkluderende fellesskap

Meld.st.6, 2019-2020:

«Inkluderende fellesskap forutsetter at ansatte, barn, elever og foreldre i barnehager, skoler og SFO-er har en grunnholdning om at alle barn og unge, med sine ulikheter, hører til i fellesskapet.» (s.12)

«Det er viktig at de som arbeider tett på barna og elevene, har kunnskap om hvordan mangfold kan brukes som en ressurs, og om hvordan de kan støtte, styrke og følge opp barn og unge ut fra deres individuelle forutsetninger.» (s.13)

Forståelse av inkludering

- Inkludering bør forståes som en grunnleggende tanke- og handlemåte som skal prege alle valg som gjøres i skolen. Det er ikke noe du er for eller i mot.

- Alle barn og unge skal oppleve å være både faglig/språklig, sosialt og personlig inkludert i skolens læringsmiljø.

- Opplevelse av et inkluderende læringsmiljø handler i stor grad om aktiv deltagelse i fellesskap.

- En realisering av barn og unge sitt potensial for læring skjer best i inkluderende fellesskap.

Inkludering som målsetting

- Den inkluderende målsettingen eller ambisjonen for norsk skole innebærer at:
  - Alle elever blir møtt med høye forventinger og får realisert sitt potensial for faglig læring.
  - Alle elever får delta aktivt i felleskap sammen med andre og lærer seg nødvendige sosiale ferdigheter
  - Alle elever opplever at de hører til, har venner og blir verdsatt i skolen

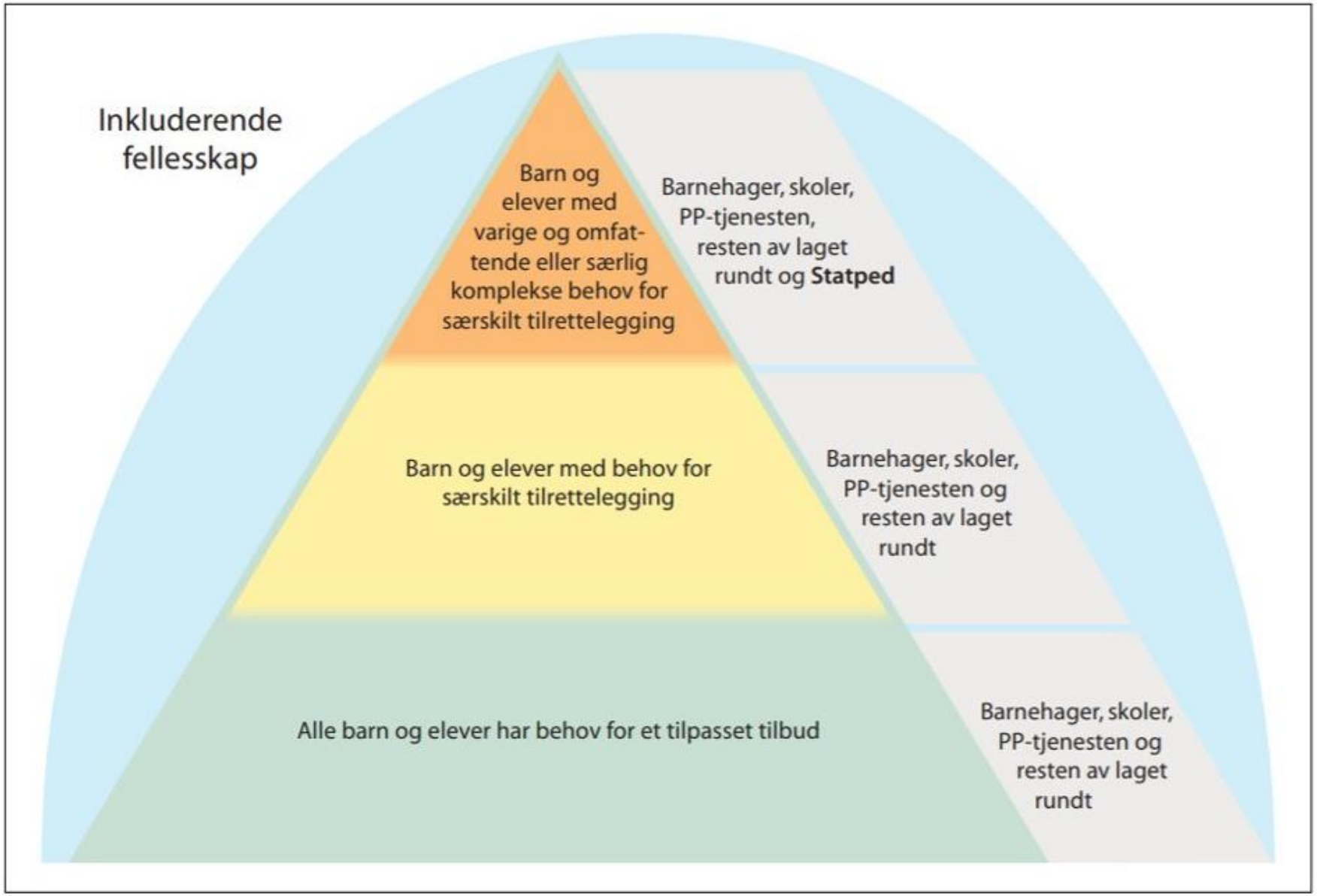

Figur 7.1 Innsats rettet mot tre nivåer av behov

Høgskolen i Innlandet

Internt og eksternt støttesystem

Allmenn-/spesial-pedagogikk

Samarbeids-kompetanse

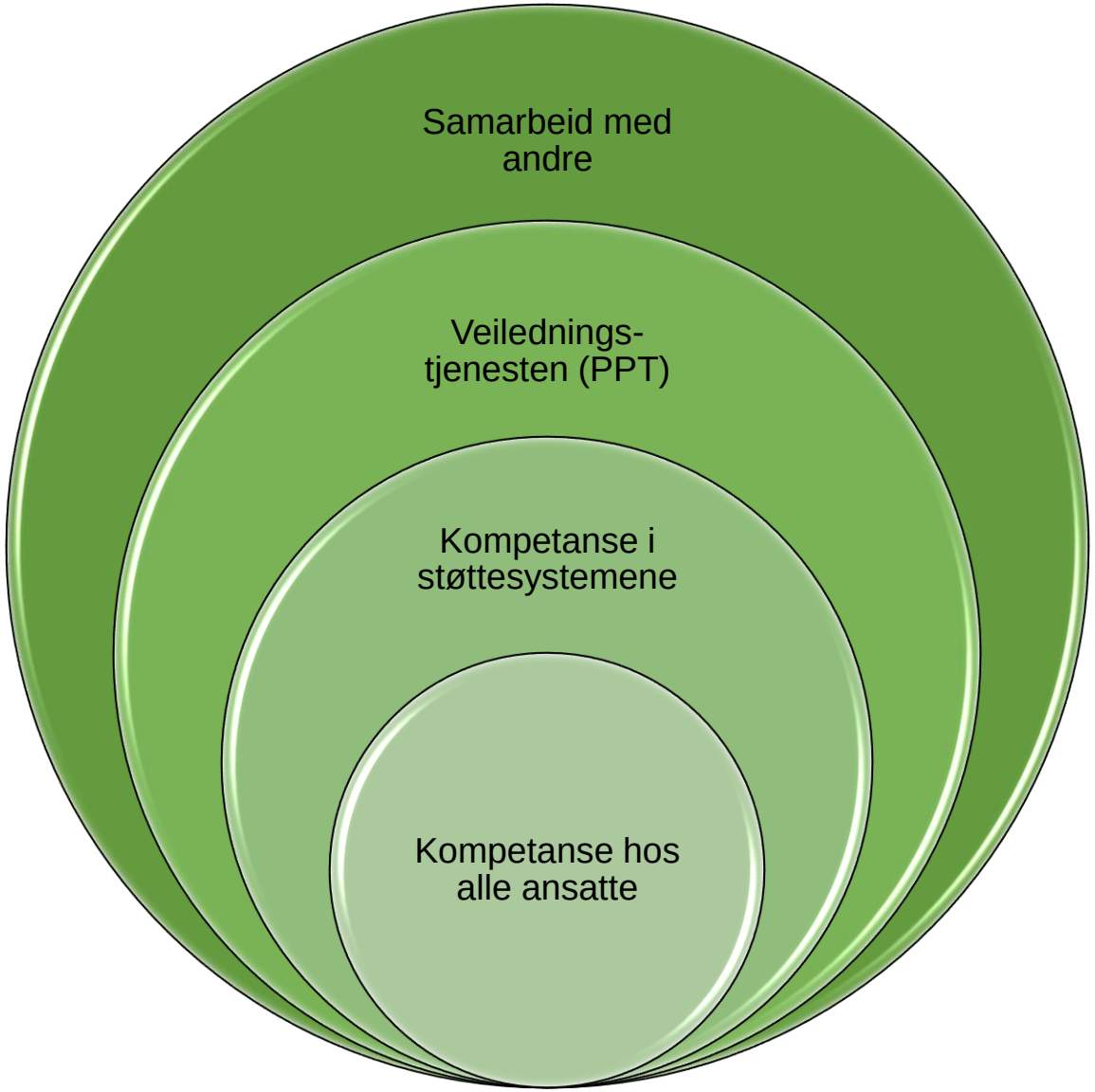

Kompetanse på vanlige utfordringer

Kompetanse på komplekse utfordringer

Høgskolen i Innlandet

Pedagogisk analyse

Knut Olav Nordseth - SePU

Høgskolen
i Innlandet

Pedagogisk analyse (Nordahl, 2012)

Hovedmålsettingen med pedagogisk analyse er å etablere gode læringsmiljøer, der det eksisterer hensiktsmessige betingelser for læring.

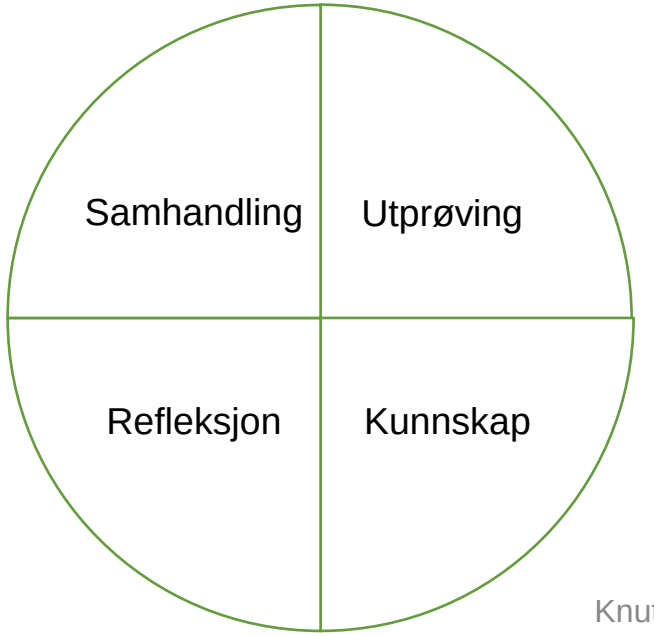

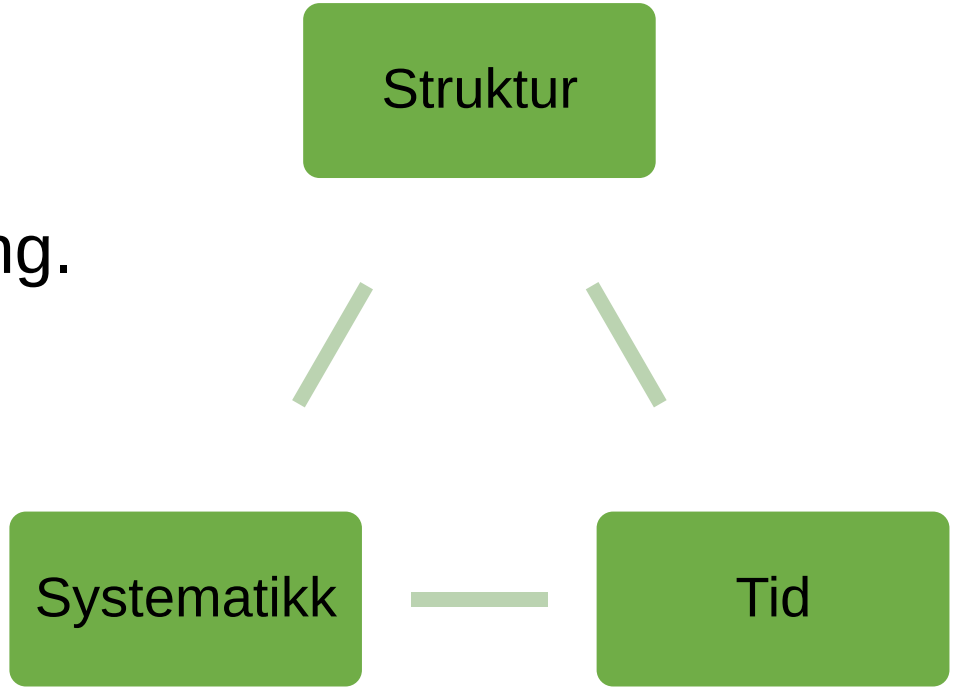

Utgangspunkt - praktiske problemer

- Med praktiske problem forstås utfordringer som krever en beslutning med påfølgende handling. Disse praktiske problemene i hverdagen i barnehagen og skolen kjennetegnes også ved at lærere tar stilling til dem og handler i forhold til dem enten de vil eller ikke.
- Handlingene kan være alt fra tydelige målrettede pedagogiske tiltak til negative tilbakemeldinger eller ignorering av problemet.
- De praktiske problemene framtvinger handlinger, men handlingene gir ikke alltid gode resultater for barna.
- Praktiske problemer er realiteter som preger hverdagen til barn, unge og voksne, som elever og lærere bruker mye energi på og som for noen kan være helt dominerende.
- Utfordringene kan gripe inn i livet og kan i noen ofte betraktes som helt eksistensielle for barna og i noen tilfeller for lærere.

Sosial systemteori

- Systemteori er et samlebegrep på flere teorier som vektlegger at det enkelte individ er i interaksjon med ulike sosiale systemer.
- Kommunikasjon og samhandling etablerer de mønstre og den struktur som gjør at ulike fellesskap (barne- og elevgrupper) framstår som forskjellige sosiale systemer.
- Enhver gruppe eller barnehage/skole kan betraktes som et sosialt system.
- Samspillet mellom individet og omgivelsene kan gi forståelse og forklaring for problemer knyttet til enkeltindivid og sosiale fellesskap.

Høgskolen i Innlandet

Forståelse av sosiale systemer

- Påvirkning fra de sosiale systemer vi deltar i, kan ingen unndra seg. Sosial påvirkning finner sted enten vi ønsker det eller ikke.
- I sosiale systemer er vi aktører som både kan påvirke og bli påvirket av systemene.
- Sosiale systemer reguleres blant annet av normer og ledelse.
- Sosial systemer består av roller og relasjoner (posisjoner) som til sammen utgjør en helhet

Vi må forstå barnet i den konteksten han er en del av!

$$\frac{n^2 - n}{2}$$

Tradisjonell sosial systemforståelse

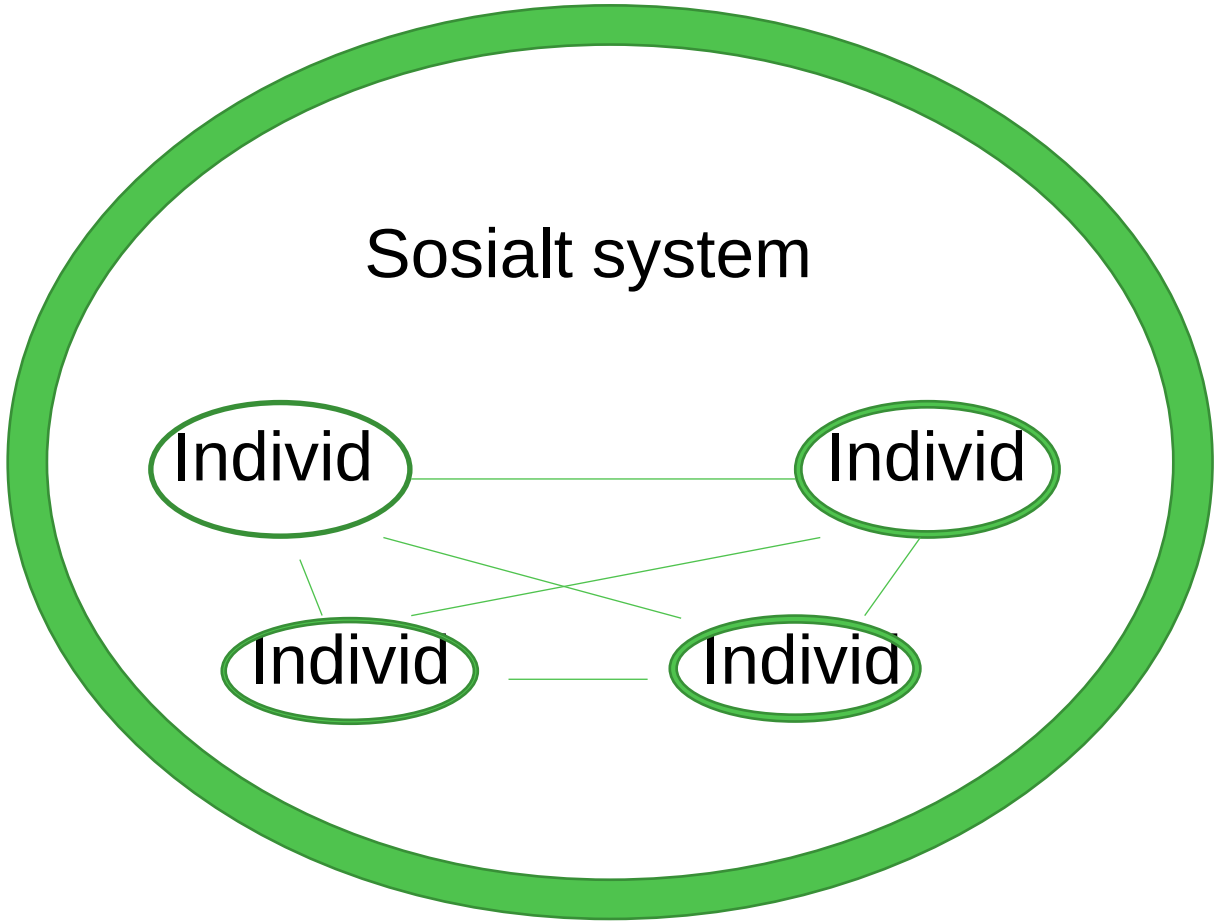

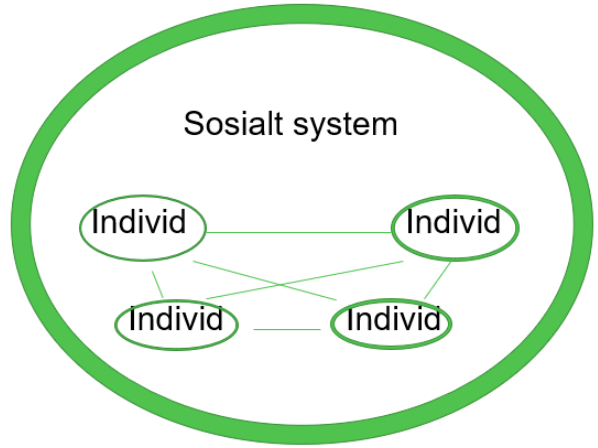

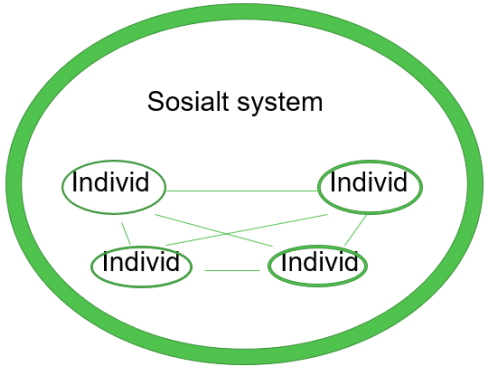

Lukket sosial systemforståelse

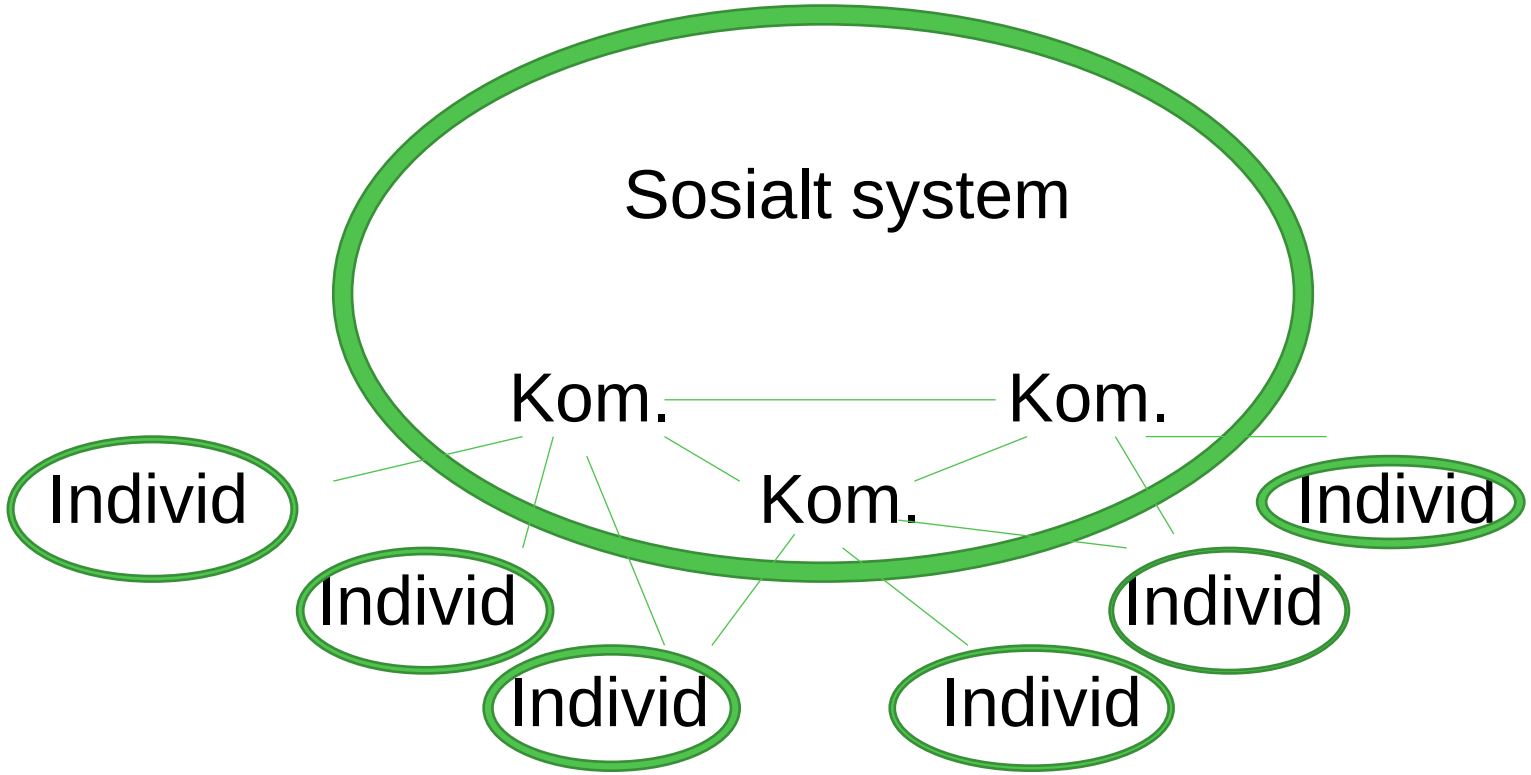

Ulike former for kommunikasjon i seg selv

- Verbal kommunikasjon som gjennomføring av undervisning, samtaler mellom barn og mellom elev og lærer, uttrykte beskjeder og forventninger fra lærer, krenkelser o.l..
- Ikke-verbal kommunikasjon som blikk, tegn, bråk og uro, aktiv deltagelse i læringsaktiviteter, passivitet, mentalt fravær, utagering, mobbing og krenkelser, klær, frisyre o.l...

- Kommunikasjon i et sosialt system som en klasse eller gruppe varierer ofte ikke så mye fra dag til dag.
- Det handler om etablerte mønstre for kommunikasjonen som danner betingelser for den kommunikasjonen som skjer til enhver tid

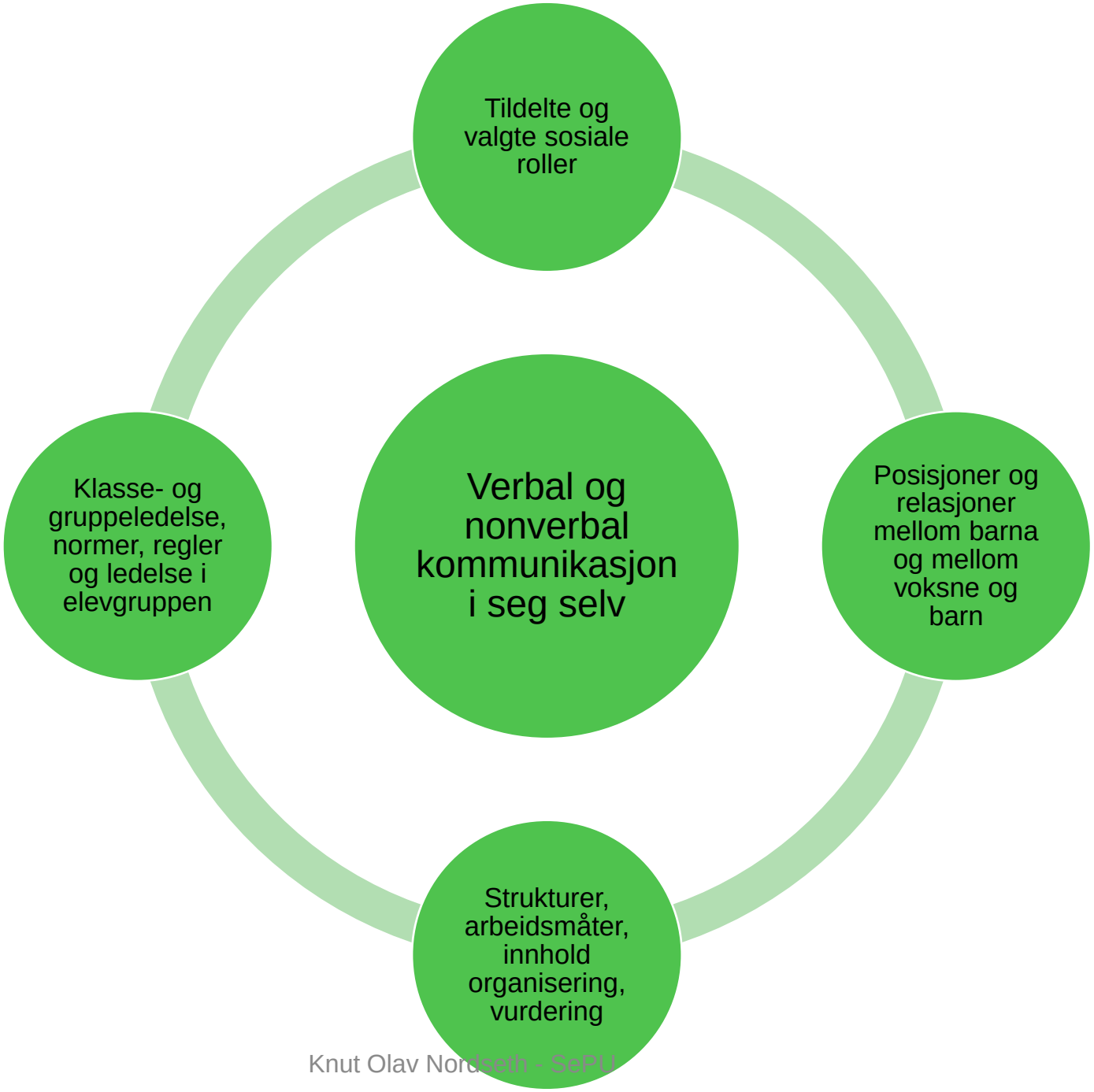

Høgskolen i Innlandet

Systemteori som forståelsesmodell

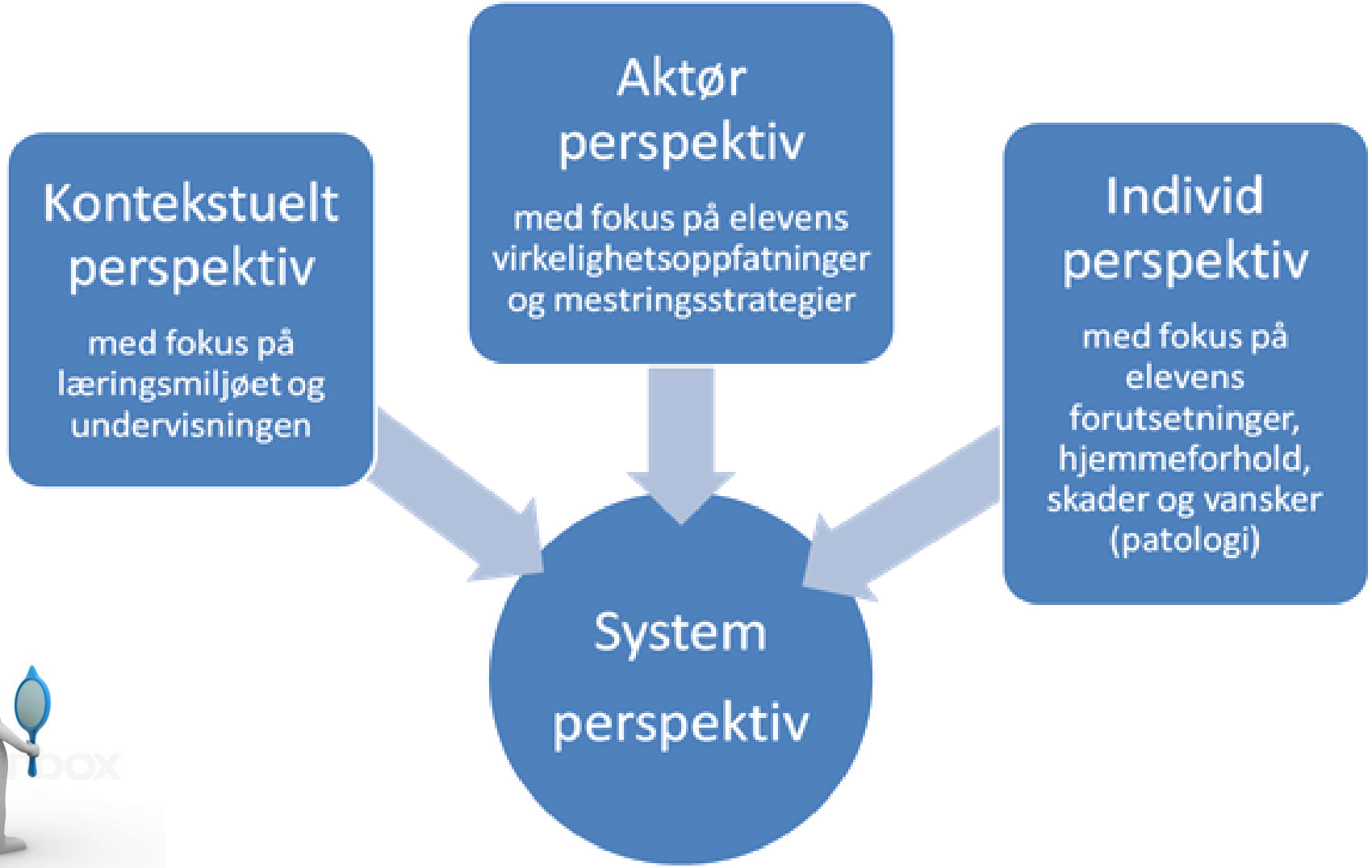

Høgskolen i Innlandet

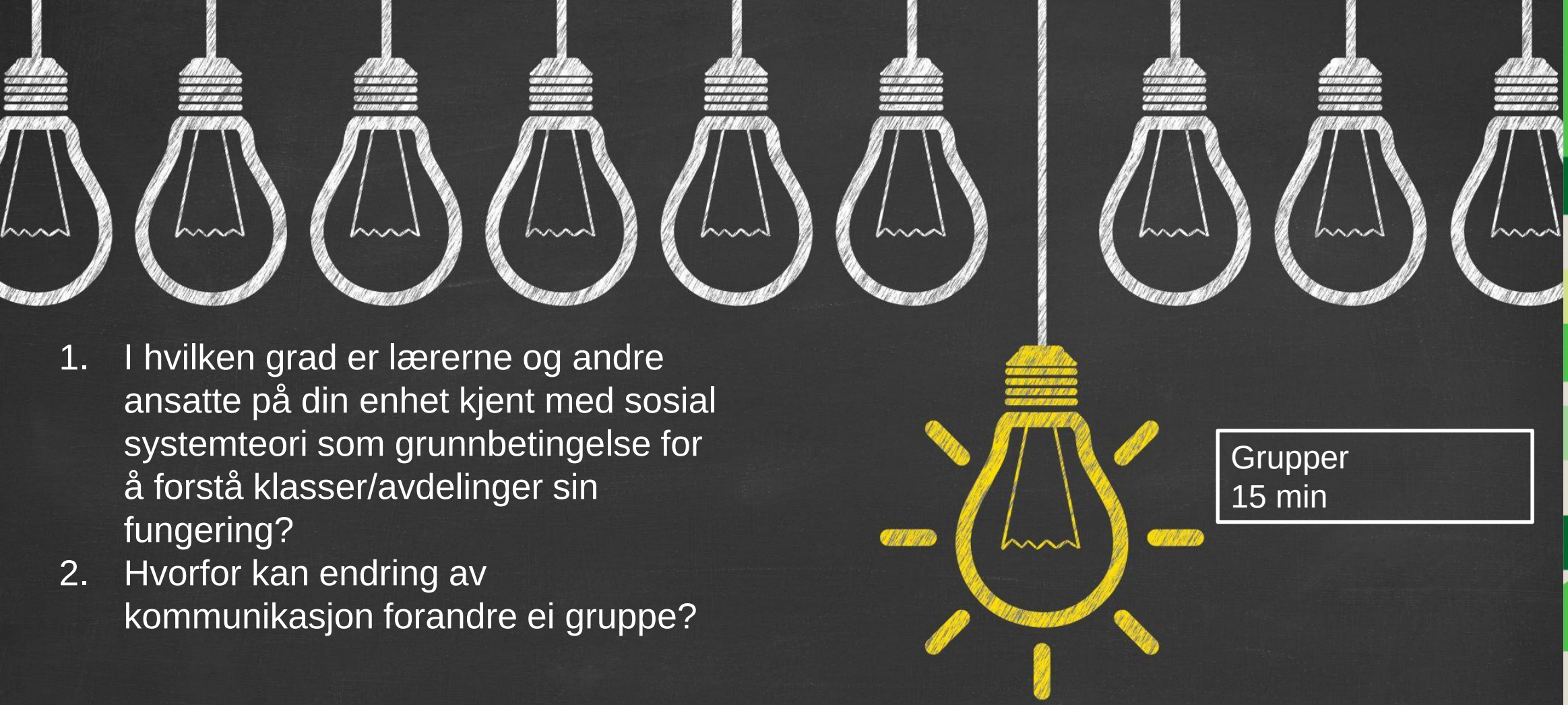

1. I hvilken grad er lærerne og andre ansatte på din enhet kjent med sosial systemteori som grunnbetingelse for å forstå klasser/avdelinger sin fungering?
2. Hvorfor kan endring av kommunikasjon forandre ei gruppe?

Grupper
15 min

Drøftingsoppgave

Pedagogisk analysemodell

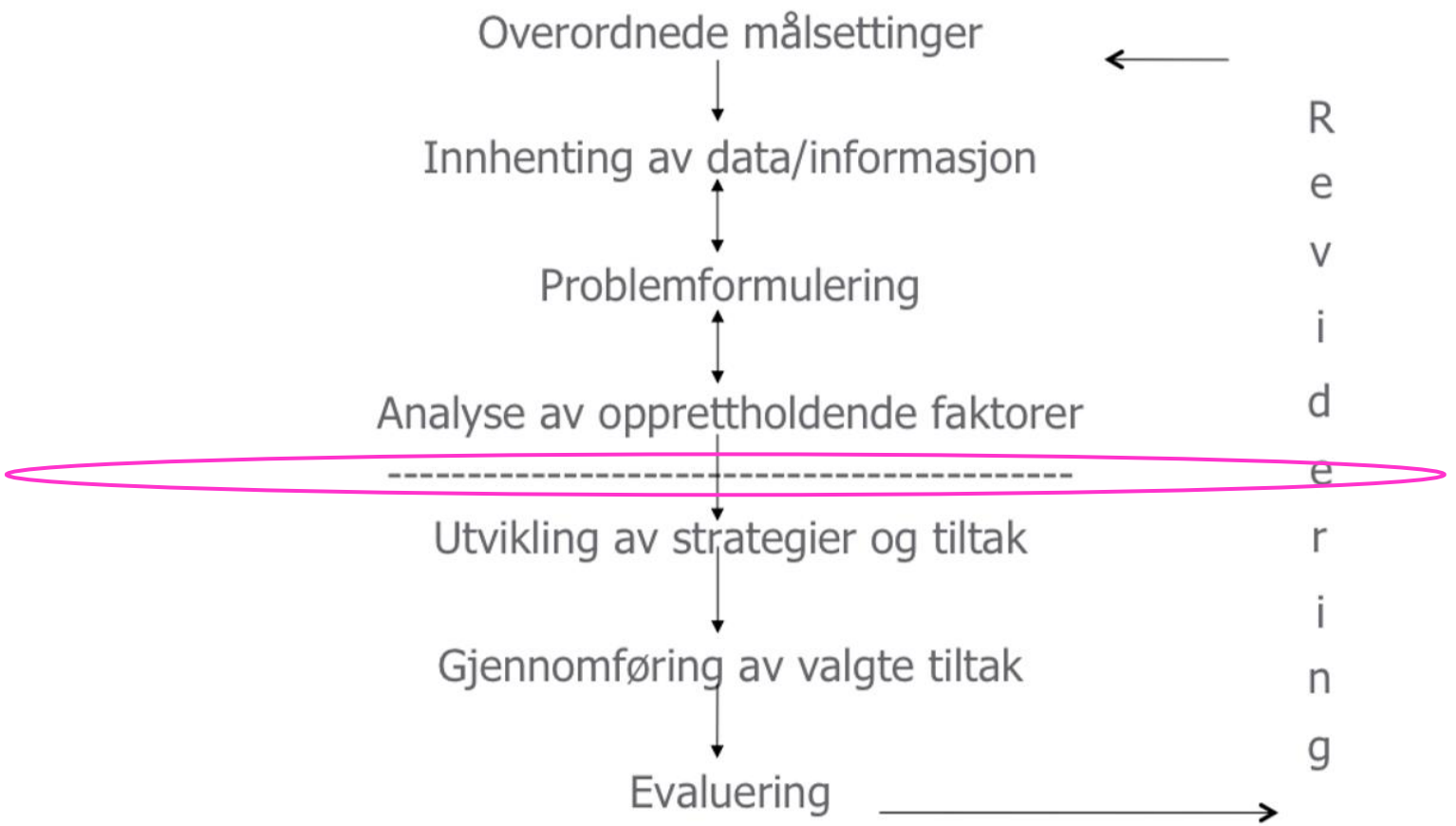

Høgskolen i Innlandet

Analysedelen i den pedagogiske analysemodellen:

Overordnet målsetting

Datagrunnlag

Problemformulering

Konkret målformulering

Analyse av opprettholdende faktorer

Hva kan vi lære av flodhester?

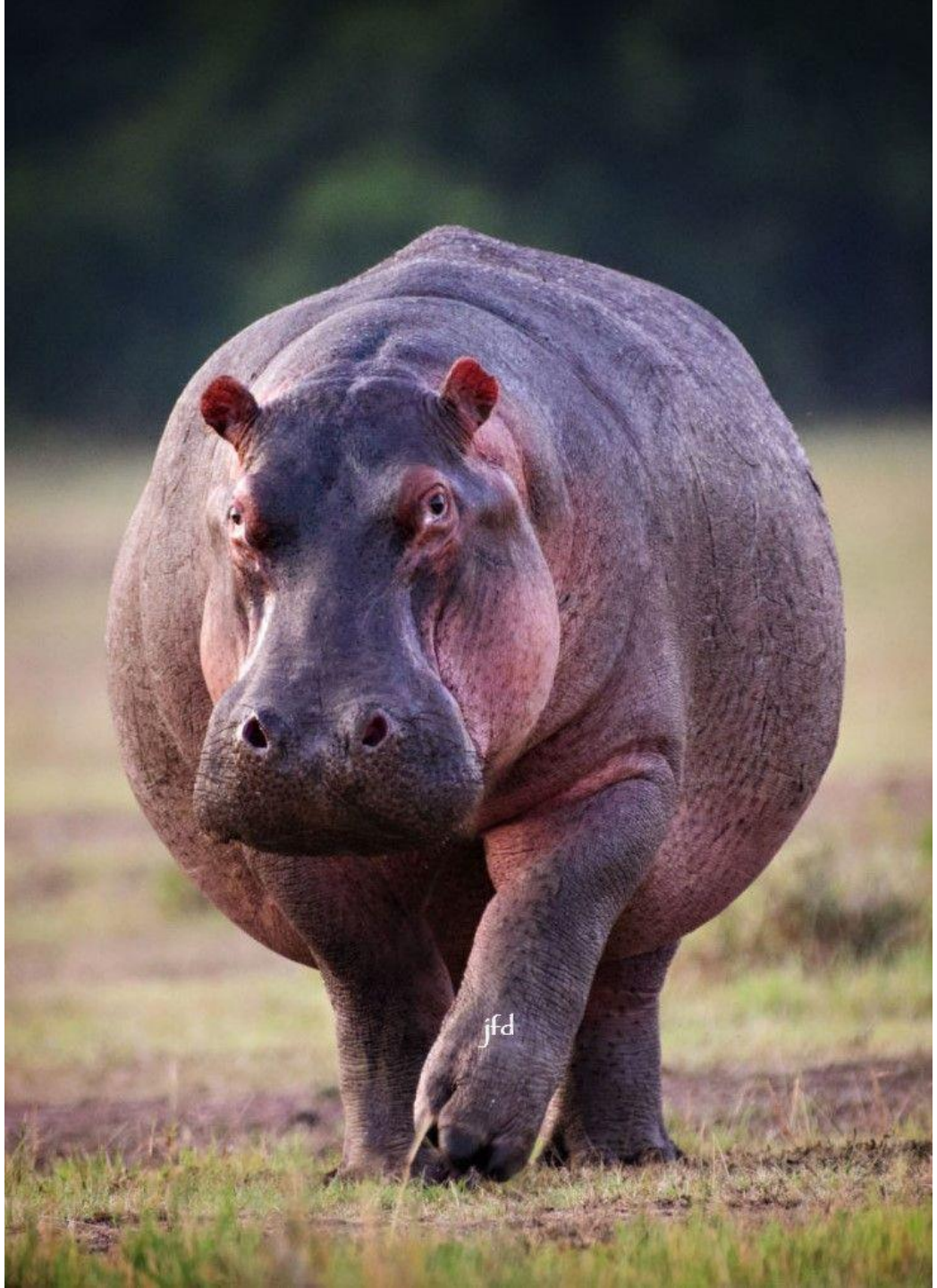

At det er umulig å gå ned i vekt ved å spise grønt og gå på tur!

Høgskolen i Innlandet

Analysedelen i den pedagogiske analysemodellen:

Overordnet målsetting

Datagrunnlag

Problemformulering

Konkret målformulering

Analyse av opprettholdende faktorer

«Informasjon som er systematisk innsamlet og organisert for å fremstille noen faktorer i skolen eller barnehagen»

Schildkamp, Poortman & Handelzalts, 2016

Mengden data er ikke problemet…

…men kompetansen i å analysere, tolke og anvende data er muligens en utfordring?

Datakilder

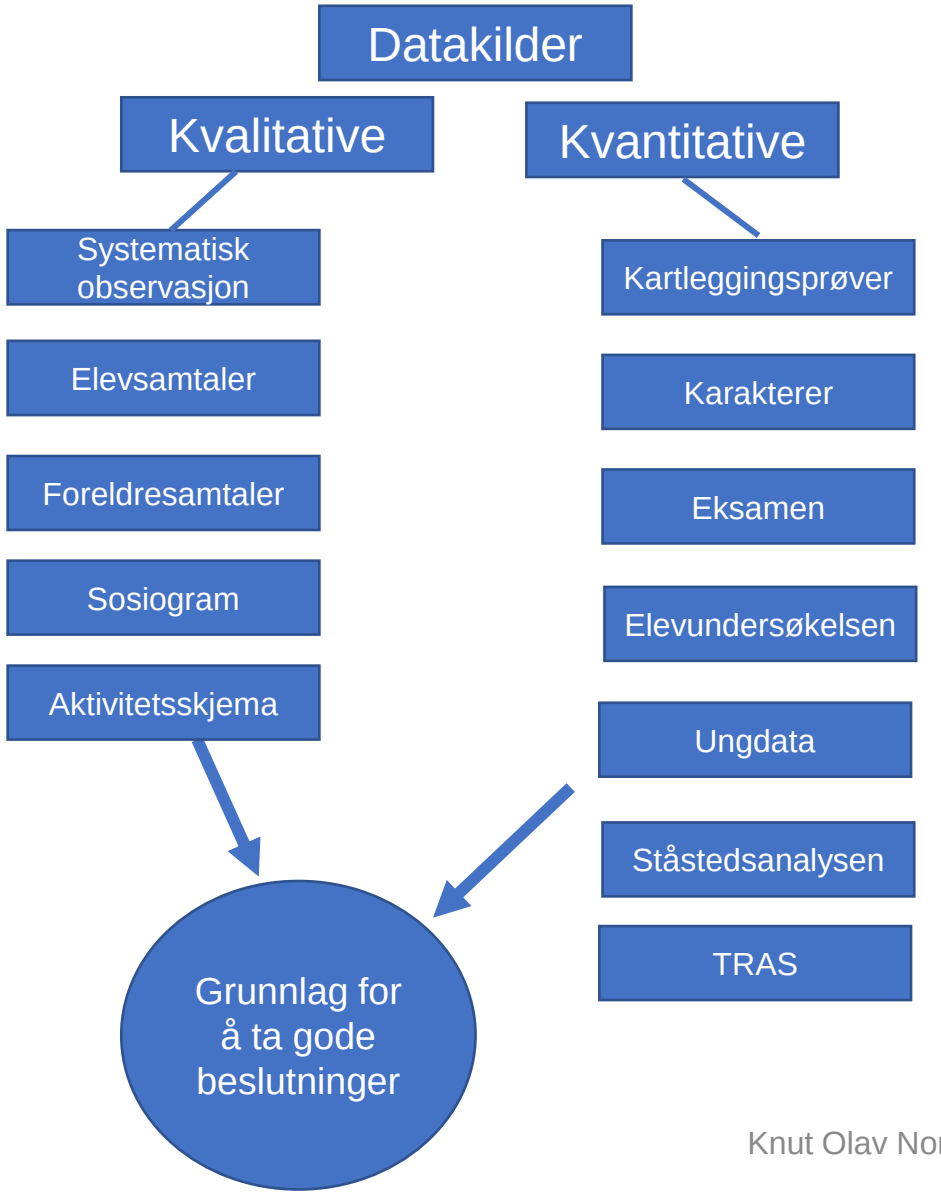

- Analysekompetanse er nødvendig for kvalitetsforbedring.
- Kompetanse i å filtrere data:
  - Er de gyldige?
  - Forstår vi de riktig?
  - Ser vi på de riktige datakildene?
  - Ser vi sammenhengen mellom flere datakilder?

Høgskolen i Innlandet

Analysedelen i den pedagogiske analysemodellen:

Overordnet målsetting

Datagrunnlag

Problemformulering

Konkret målformulering

Analyse av opprettholdende faktorer

- Utsagn/påstand eller Hvorfor-spm
- Løse et problem, ikke flere

Analysedelen i den pedagogiske analysemodellen:

Overordnet målsetting

Datagrunnlag

Problemformulering

Konkret målformulering

Analyse av opprettholdende faktorer

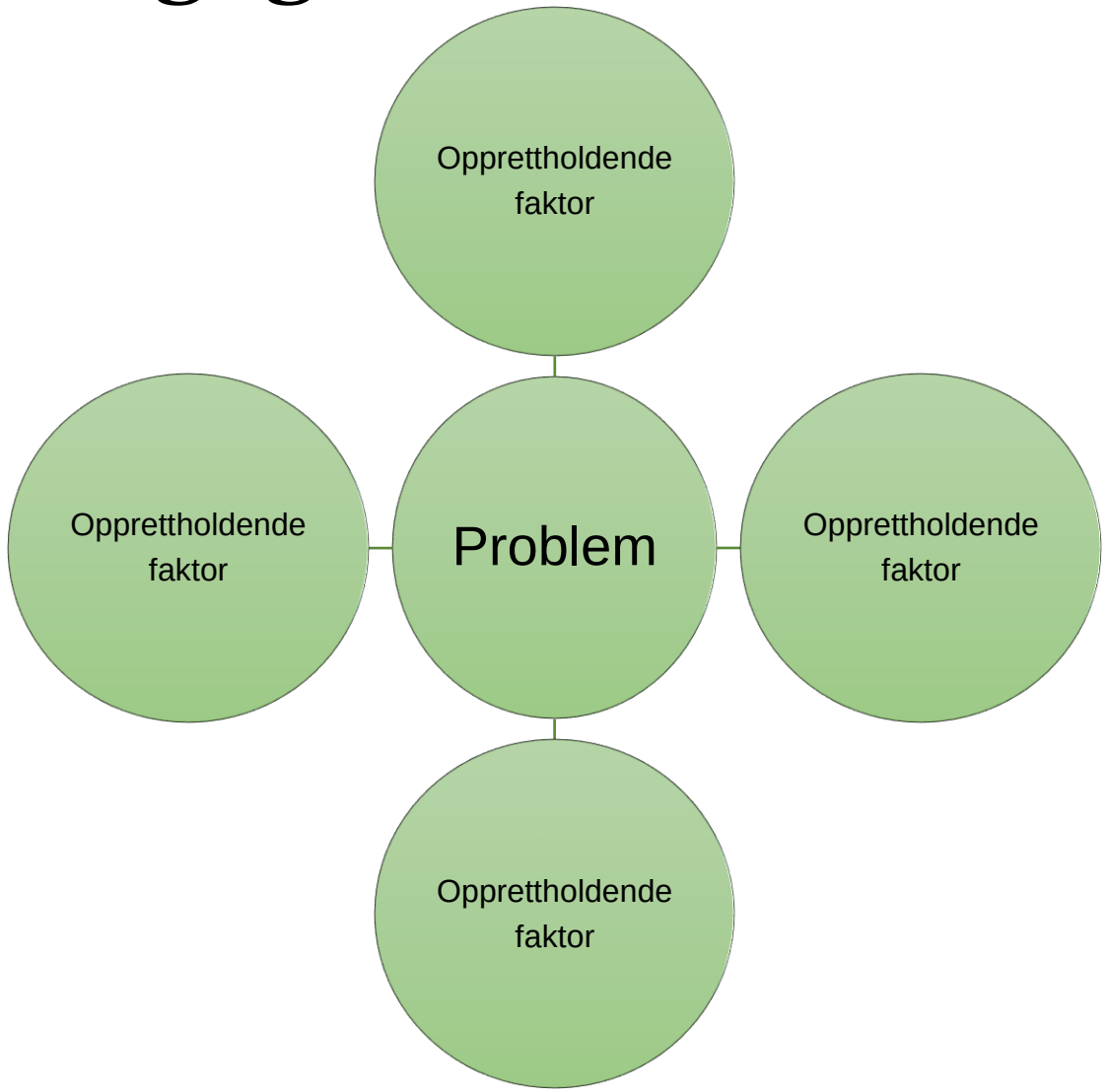

Drøftingsoppgave

3. Hvorfor vil forståelse av de ulike systemperspektivene være vesentlige når dere analyserer opprettholdende faktorer?
4. Hvordan skal du formidle denne kunnskapen til dine medarbeidere?

Grupper
15 min

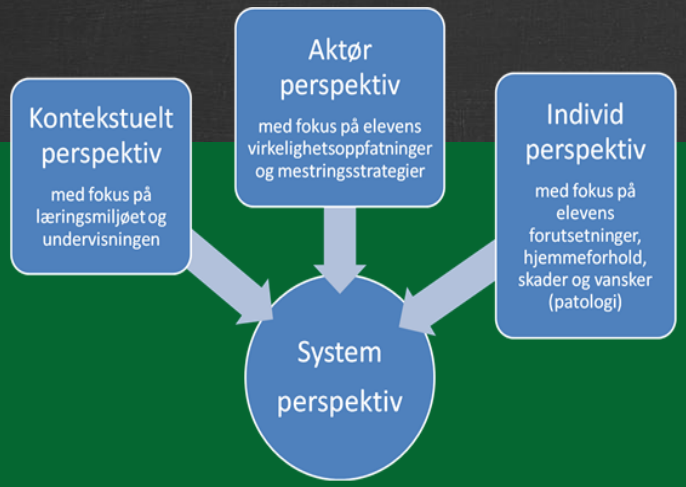

Tiltaksdelen i den pedagogiske analysemodellen:

Utvikling av strategier og tiltak

Gjennomføring av valgte tiltak

Evaluering

- Må være knyttet til den kontekst som tiltakene skal realiseres innenfor.
- Kunnskapsgrunnlaget bør bygge på forskningsinformert kunnskap.

Anvendelse av forskningsinformert kunnskap

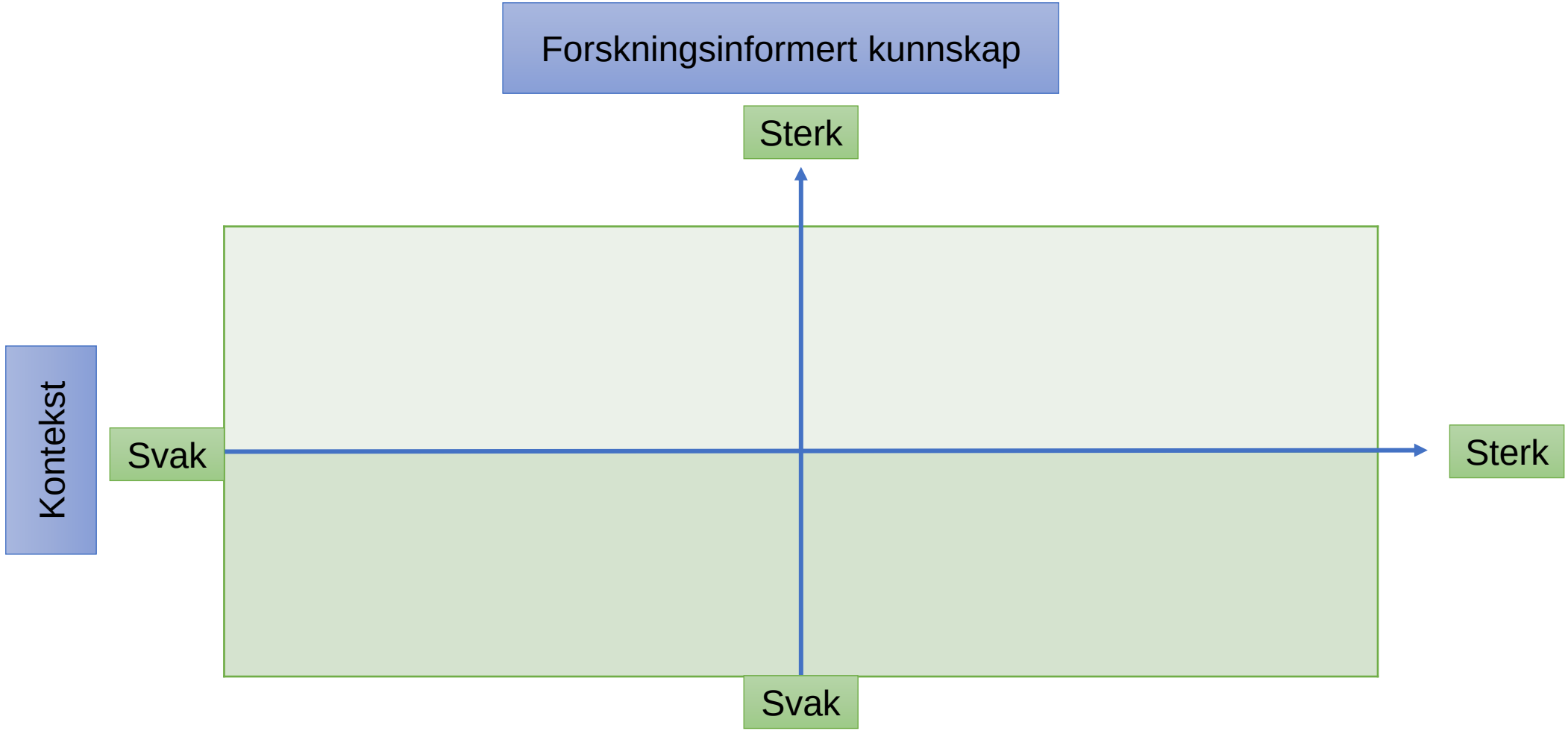

Anvendelse av forskningsinformert kunnskap

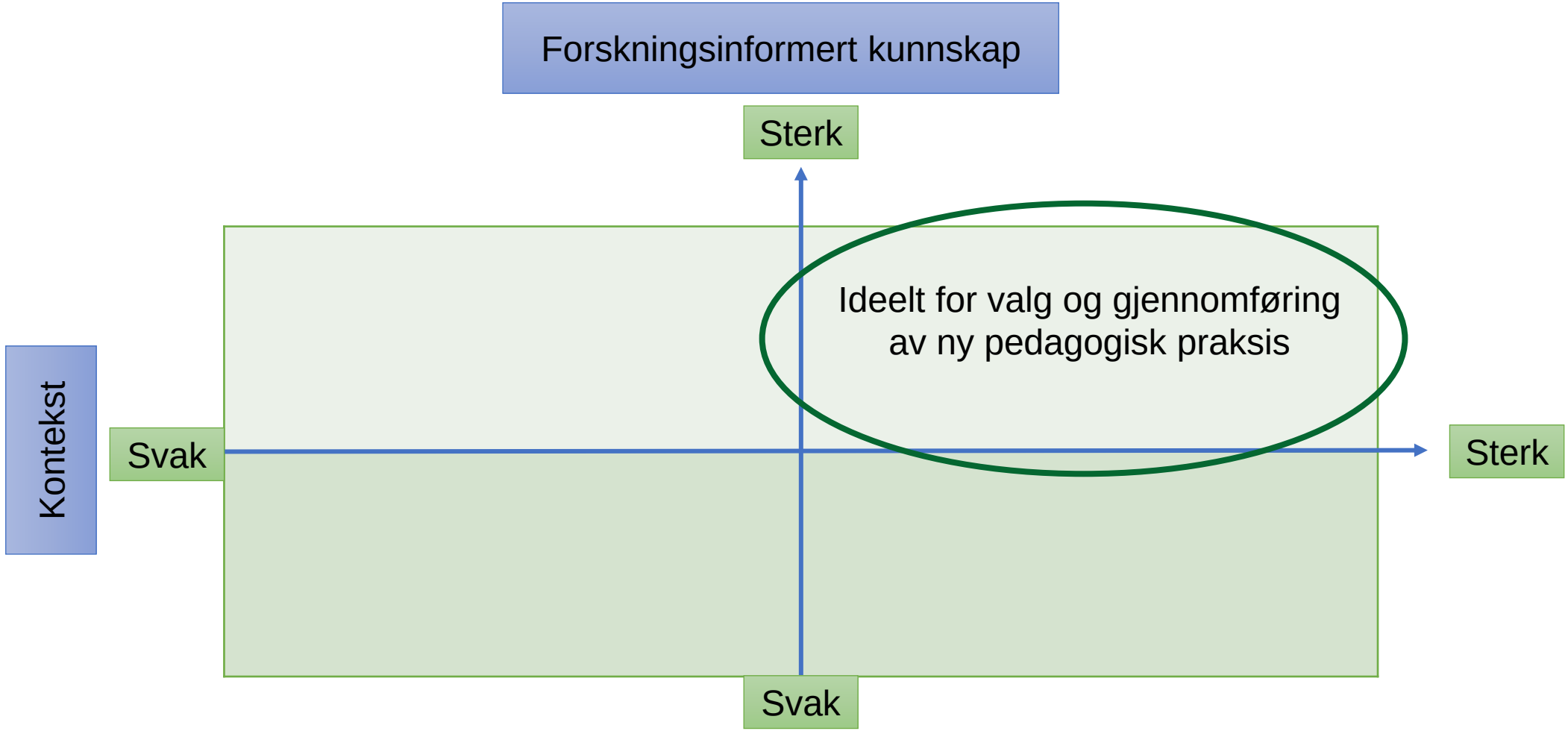

Tiltaksdelen i den pedagogiske analysemodellen:

Utvikling av strategier og tiltak

Gjennomføring av valgte tiltak

Evaluering

- Aktive handlinger fra ledere og lærere er avgjørende for implementering av ny praksis.
- Ny (og forbedret) praksis innebærer å gjøre på en annen måte enn tidligere.
- Strategiene og gjennomføringen avgjør om forbedret praksis blir en del av enhetens kultur.

Tiltaksdelen i den pedagogiske analysemodellen:

Utvikling av strategier og tiltak

Gjennomføring av valgte tiltak

Evaluering

- Tiltak som ikke fungerer trenger ikke å være dårlige, det kan være gjennomføringen som ikke har vært bra nok.
- Forbedringer bør kunne observeres etter 6-8 uker.
- Evaluering underveis er avgjørende.

Høgskolen
i Innlandet

Kompetansepakken i nettressursen

Knut Olav Nordseth - SePU

Kompetansepakken i nettressursen

- Bygd opp av moduler
- Består av
  - Gjennomføring av den enkelte modul – i grupper
  - Forberedelse
  - Mellomarbeid
- Arbeidet støttes av fagtekster, videoer og litteratur
- Krever ledelse

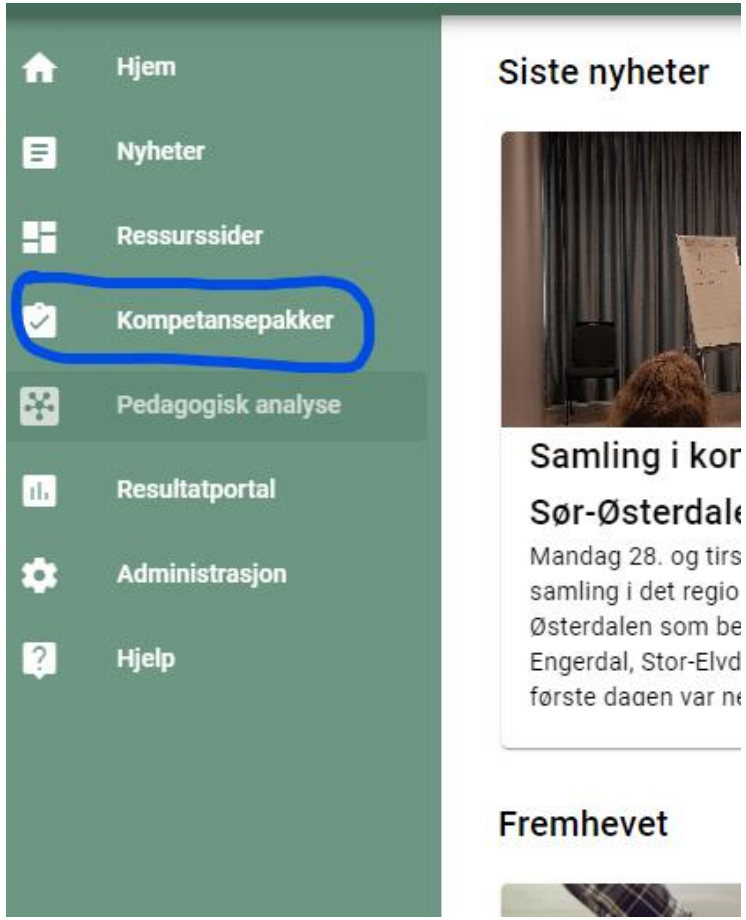

Modulene - barnehage

Moduler
Forberedelse for barnehagens ledelse
Introduksjon
Modul 1: Barnehagen og avdelingen som sosiale systemer
Modul 2: Opplæring i analysedelen - Case
Modul 3: Opplæring i analysedelen - Egen praksis
Modul 4: Opplæring i tiltaksdelen
Modul 5: Opplæring i evalueringsfasen

Høgskolen i Innlandet

Modulene - skole

Moduler
Forberedelse for skolens ledelse
Introduksjon
Modul 1: Skolen og klassen som sosiale systemer
Modul 2: Opplæring i analysedelen
Modul 3: Opplæring i tiltaksdelen
Modul 4: Pedagogisk analyse i egen praksis

Organisering av modularbeidet

Barnehage Innleder Aina Kjernli Karlsen	Skole Innleder Knut Olav Nordseth
Teams: Introduksjon til modul 2 og 3 Onsdag 1.november kl. 1700 - 1830	Teams: Introduksjon til modul 2 Torsdag 2. november kl. 1415 - 1545
Teams: Introduksjon til modul 4 Onsdag 24. januar kl.1700 - 1830	Teams: Introduksjon til modul 3 Torsdag 25. januar kl. 1415 - 1545
Teams: Introduksjon til modul 5 Onsdag 13. mars kl. 1700 - 1830	Teams: Introduksjon til modul 4 Onsdag 13. mars kl. 1415 - 1545

Bruk av pedagogisk analyse i nettressursen er nødvendig

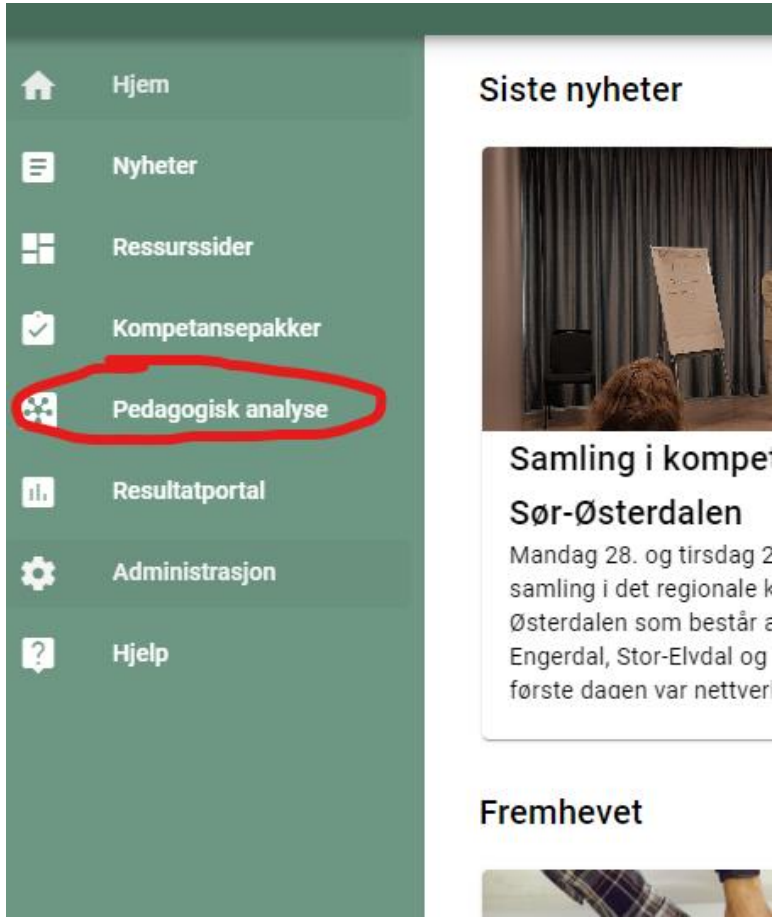

Forberedelse for barnehagens/skolens ledelse – gjennomføring av ledermodul

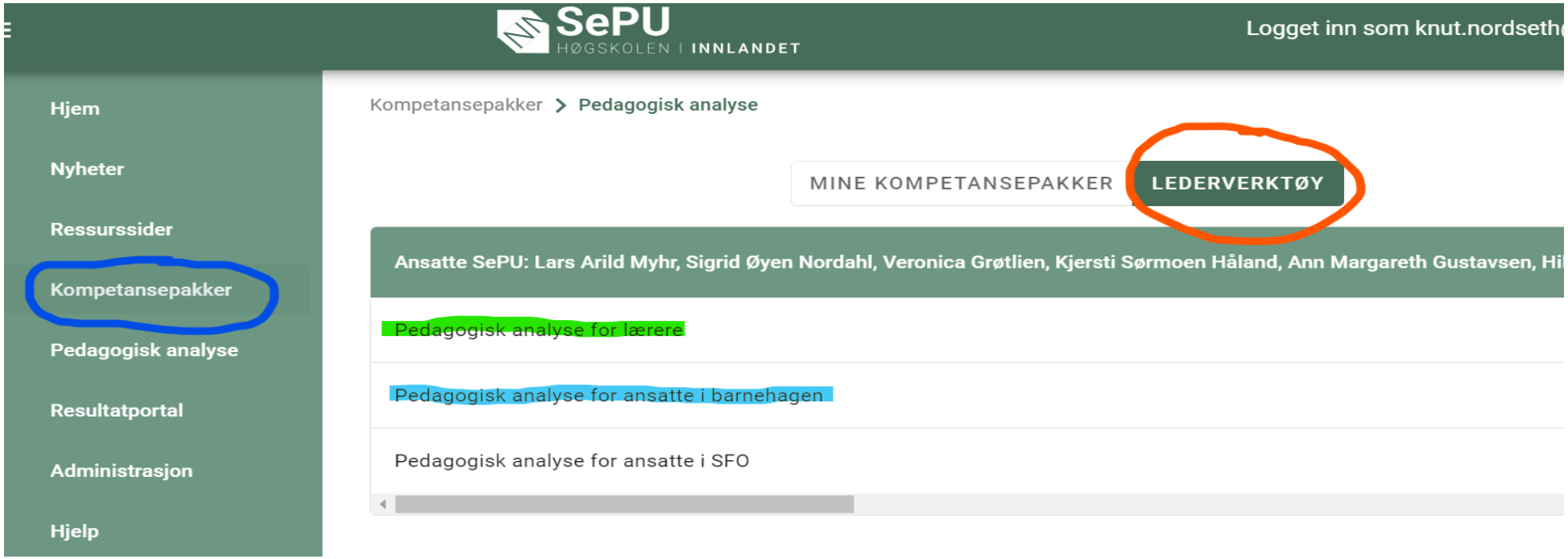

https://nettskjema.no/a/358958